

Johannes 16 – Samenvatting (Betacursus 16 - © 2005-2008 Deltacursus)

Verdrukking voor de gelovigen (16:1-6). De felle haat van de Joodse godsdienstige leiders tegen de discipelen van Jezus komt tot uiting in hun verbanning uit de Joodse synagogen (9:22) en daarmee uit het sociale en economische leven van Israël. Vroegere familieleden en kameraden zullen de discipelen nu als verraders en zelfs als ongelovigen beschouwen (vgl. Handelingen 26:9). De vijandige wereld heeft haar eigen ‘god’ geschapen. Deze ‘god’ was niet ‘de God en Vader van onze Heer Jezus Christus’ (2 Korintiërs 1:3). De ware God heeft zich in de profeten van het Oude Testament en niet in andere zogenaamde ‘profeten’ geopenbaard (vgl. 1 Petrus 1:10-12, Hebrëeën 1:1-2). Hij heeft zich in Jezus Christus en niet in enig ander godsdienstige figuur geopenbaard (1:18; 14:9; vgl. Matteüs 10:40; Lucas 10:16). De vijandige wereld kent en dient deze ware God niet! Hun nalatigheid berust niet op *onkunde* (15:22,24; Romeinen 1:19-20; 2:14-15; 3:19-21) maar op *onwil* (Romeinen 1:18-32; 10:18-21)! De schuld bij het verloren gaan van deze mensen rust helemaal bij henzelf. Wanneer het uur van deze gebeurtenissen aanbreekt moeten de discipelen het niet als iets vreemds of onverwachts beschouwen (vgl. 1 Petrus 4:12). Jezus had deze dingen al voorspeld (15:20-21; vgl. Matteüs 5:10-12; 10:22-25,40). Het boek Openbaring openbaart deze gebeurtenissen in symbolen (Openbaring 12). De discipelen stelden geen vragen omdat zij verdrietig waren. Ze voelden zich alsof zij in de steek gelaten werden (16:5-6).

Het werk van God de Geest in de wereld (16:7-11). Het vertrek en de terugkeer van Jezus is voordelig (16:11). Het vertrek van Jezus is *naar zijn menselijke natuur*, via het kruis, waardoor hij verdiensten van de verlossing zoals verzoening en vergeving van zonden voor zijn mensen bewerkt. De terugkomst van Jezus (vgl. 14:28) is *naar zijn volkomen geestelijke natuur*, een terugkomst in de heilige Geest, waardoor hij zijn verdiensten (het voltooide verlossingswerk) toepast in de levens van zijn mensen door alle komende eeuwen heen (vgl. Romeinen hfst 8; Galaten 4:4-7)! Maar de heilige Geest kan geen verdiensten van Jezus Christus toepassen als er nog geen verdiensten zijn! Eerst moet Jezus Christus aan het kruis sterven, uit de dood opstaan, naar de hemel opvaren en de troon in de hemel bestijgen. Er is een volmaakte samenwerking tussen God de Vader, God de Zoon en God de heilige Geest in hun werk, want de Vader zendt de Geest (14:26), de Zoon zendt de Geest (15:26; 16:7) en de Geest gaat! De Geest overtuigt (16:8). Het woord ‘overtuigen’ heeft vele betekenissen: • ‘Aan het licht brengen’ of ‘ontmaskeren’ van duistere zaken (Efeziërs 5:11). • ‘Overtuigen’ van de waarheid en de werkelijke toedracht van zaken ‘bewijzen’ (16:8). • Zonde en schuld bij ‘het geweten brengen’, ‘schuldig bevinden’ van goddeloze woorden en daden (Judas 15). • ‘Berispen’ of ‘op de kop geven’ van leiders die in zonde volharden (1 Timoteüs 5:20). • ‘Weerleggen’ van valse leerstellingen (Titus 1:9). • ‘Bestrafen’ van kinderen (Hebrëeën 12:5). De heilige Geest doet al deze dingen. Uit Handelingen 2:22-41; 7:51-57; 9:1-6; 1 Korintiërs 14:24; 2 Korintiërs 2:15-16; Titus 1:13 leren we dat dit leidt tot bekering en verlossing bij sommigen en tot verharding en verdoemenis bij anderen. De Geest overtuigt met betrekking tot zonde (16:9). De heilige Geest brengt zonde aan het licht. ‘Zonde’ is alles dat Gods doel of bedoeling mist. Bij sommige mensen wekt de heilige Geest een schuldgevoel op dat leidt tot berouw en inkeer (Handelingen 2:37). Dé grote zonde is dat zij Jezus Christus *niet in geloof hebben aangenomen*, maar verworpen (3:18; 12:37,48) of dat zij *niet voortdurend en volhardend* geloven (16:8). Het is duidelijk dat mensen niet tot geloof komen zonder dat ze persoonlijk overtuigd zijn van hun zonden en van het feit dat zij een Verlosser nodig hebben (vgl. 1 Petrus 5:5). De Geest overtuigt met betrekking tot gerechtigheid (16:10). De Joden beschouwden Jezus ten onrechte als een onrechtvaardig mens (18:30; 19:7). Precies het tegenovergestelde is waar: omdat Jezus volkomen rechtvaardig (zondeloos, 8:46) is en door zijn kruisdood de gerechtigheid voor zijn mensen verworven heeft, zal hij uit de dood opstaan, naar de hemel opvaren en aan de rechterhand van God de Vader plaatsnemen om zijn gerechtigheid (verdiend aan het kruis) door de Geest toe te passen in de harten en levens van zijn mensen. De Geest zal de wereld overtuigen dat deze gang van zaken terecht is. De opstanding en hemelvaart bewijzen dat Jezus de volkomen Rechtvaardige is (Handelingen 3:14-15; 7:52) en dat alleen hij mensen kan rechtvaardigen (Handelingen 2:38). De Geest overtuigt met betrekking tot het oordeel (16:11). De rechtvaardiging van Jezus is tegelijk de veroordeling van satan, de wereld en al zijn volgelingen! ‘De heerser van deze wereld’ is de satan die macht over de ongelovige volken in alle landen uitoefent (vgl. Lucas 4:6) en die ongelovigen met zijn leugens verblindt (2 Korintiërs 4:3-4) zodat zij de weg van satan opgaan (Efeziërs 2:2). Gedurende de periode van het Oude Testament had hij heel veel macht (vgl. Daniël 10:13,20), maar nooit absolute macht (vgl. Jesaja 14:24,27). Aan het begin van de periode van het Nieuwe Testament *wordt zijn macht aan banden gelegd, begrensd, beperkt, beknot*, zodat hij niet langer met zijn leugens de volken van het evangelie weg kan houden (vgl. Openbaring 12:6-12; 20:1-3). Van toen af aan trekt Jezus Christus door de verkondiging van het evangelie (Jakobus 1:18; 1 Petrus 1:23) en de onweerstaanbare werking van de heilige Geest (3:3-8) mensen uit alle volken naar zich toe en worden zij vanuit de macht van de duisternis overgebracht naar het koninkrijk van Jezus Christus (Kolossenzen 1:13)! De satan verliest steeds meer zijn macht over de volken! De Geest in de gelovige overtuigt mensen dat satan veroordeeld is en dat degene die de Verlosser Jezus verwerpt zelf ook verdoemd staat (3:18).

Het werk van God de Geest in de Gemeente (16:12-15). De Geest leidt in de hele waarheid (16:12-13). De openbaring van Gods verlossingsplan was nog niet voltooid: Jezus moest nog sterven, opstaan, naar de hemel varen, plaats nemen op Gods troon en de heilige Geest uitstorten. En de discipelen waren nog niet gereed deze openbaring te ontvangen: Jezus had hun zondige hoogmoed ontmaskerd (13:14; Lucas 22:24), evenzo hun traagheid om geestelijke dingen te verstaan (13:36-37; 14:8-9,22; 16:5-6) en zij zouden hem nog verloochenen (16:32; Matteüs 26:31). Jezus had dus nog veel meer zijn discipelen te zeggen (16:12). Pas wanneer de Geest komt, zal hij hen in de hele waarheid leiden, de hele objectieve waarheid over de rechtvaardiging, heiliging en toekomstige verheerlijking. De Geest legt nooit de

nadruk op één leerstelling ten koste van een ander leerstelling en hij heeft geen dogmatische voorkeuren. Hij verklaart de bijbel zoals God dat wil. Wat God de Geest van God de Vader ook maar hoort, spreekt of fluistert hij door het Woord in de harten van gelovigen zoals Jezus dat ook deed (1 Korintiërs 2:10-12; vgl. 3:11; 7:16; 12:49; 14:10,24; vgl. Matteüs 11:27). Hij zal ook de toekomstige gebeurtenissen bekend maken (Handelingen, Openbaring). Hij voorspelt de gebeurtenissen die gaan gebeuren niet letterlijk (vgl. Handelingen 20:22-23), maar vooral de onderliggende principes zoals in Openbaring. De Geest verheerlijkt Jezus Christus (16:14-15). Tijdens zijn eerste komst heeft God de Zoon God de Vader verheerlijkt door de voltooiing van het verlossingswerk op aarde (17:4). Bij de opstanding, hemelvaart en troonsbestijging verheerlijkt God de Vader God de Zoon (17:5; vgl. Openbaring hfst 5). Na de uitstorting van de heilige Geest zal God de Geest God de Zoon verheerlijken door wat God de Zoon verdiend heeft door de eeuwen heen toe te passen in de levens van de mensen van God de Zoon. Hij zal God de Zoon verheerlijken door de betekenis van wat God de Zoon in de evangeliën geleerd en gedaan heeft volkomen duidelijk uit te leggen (16:14-15). Wat God de Zoon geleerd heeft over het doel en de wijze van de verlossing, van het koninkrijk en van zijn wederkomst, zal God de Geest in de geschriften van de apostelen verder uitwerken – God de Zoon voltooit zijn onderricht door God de Geest en God de Geest garandeert dat niets van de openbaring van God in en door Jezus Christus verloren gaat, maar juist dat de vier evangeliën, Handelingen, de brieven van Paulus, de algemene brieven en Openbaring (het hele Nieuwe Testament) volledig en ongeschonden opgetekend zullen worden als deel van Gods openbaring (14:26)! Elk schriftwoord (de hele bijbel) is door de Drie-enige God die Geest is (4:24) geïnspireerd (2 Timoteüs 3:16). God de Geest zal het volbrachte verlossingswerk uitwerken en zo zal God de Zoon door de eeuwen heen God de Vader verheerlijken door de gebeden van zijn mensen te verhoren (14:13).

De terugkeer van God de Zoon (16:16-24). De discipelen zullen Jezus een korte tijd niet zien en dan weer zien (16:16-19). De context is de heilige Geest. Met de hemelvaart laat hij zijn discipelen niet achter als wezen (14:18), maar met de uitstorting van de heilige Geest op Pinksteren komt hijzelf (zijn Geest) terug! ‘De korte tijd’ is de periode tussen Hemelvaart en Pinksteren. Dan zullen zij door geloof Jezus en zijn werk door zijn Geest zien in de wereld (16:9-11) en in de Gemeente (16:12-15). De periode na ‘de korte tijd’ is dan de periode van de Geest, tussen Pinksteren en de wederkomst van Christus. Het is niet juist een onderscheid te maken tussen de terugkomst van Jezus bij zijn opstanding uit de dood enerzijds en de terugkomst van Jezus bij de uitstorting van de heilige Geest anderzijds, omdat die twee onlosmakelijk verbonden zijn. De kruisiging wijst vooruit naar de opstanding. De opstanding wijst vooruit naar de uitstorting van de Geest. De uitstorting van de Geest wijst vooruit naar de wederkomst. Ze worden samengevat met de belofte: “Hou dit voor ogen: *ik ben met jullie*, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld” (Matteüs 28:20). Het eerste woord ‘zien’ (16:19a) wordt meer gebruikt voor *fysiek observeren* en zien (wondertekenen, werken, een bedelaar, een wolf, linnen doeken, Jezus waar hij stond) en het tweede woord ‘zien’ (16:19b) wordt meestal gebruikt voor *mentaal en geestelijk zien* (de hemel geopend en de engelen zien neerdalen op Jezus, 1:51; het leven niet zien, 3:36; en Jezus zien in de heilige Geest). De discipelen zullen eerst bedroefd zijn en dan heel erg blij (16:20-24). Bedroefd, omdat Jezus gearresteerd en verhoord wordt, gegeseld en gekruisigd, en uiteindelijk sterft. Blij, omdat Jezus uit de dood zal opstaan en veertig dagen lang aan hen zal verschijnen en uiteindelijk door zijn Geest in hen zal wonen. Maar hun blijdschap zal ook ontstaan uit het diepe besef na de opstanding en uitstorting van de Geest dat juist het lijden en de kruisdood van Jezus de schuld en macht van *de zonde* in hen overwonnen heeft; dat *satan* finaal aan banden gelegd is (12:31-32; Kolossenzen 2:15) en dat ontelbare mensen uit de macht van *de wereld* overgebracht zullen worden naar het koninkrijk van Christus (Kolossenzen 1:13). Daarom roemen christenen in de dood van Jezus (Galaten 6:14) en in zijn opstanding (Lucas 24:41)! Johannes 16:21 is een illustratie hiervan. In 16:16 zei Jezus dat *de discipelen* hem weer zouden zien en in 16:22 dat *hij* hen weer zou zien. Dit is een verwijzing naar de hele periode na het kruis: de opstanding, de hemelvaart, de troonsbestijging, de uitstorting van de heilige Geest tot en met de wederkomst. De blijdschap begint bij de opstanding van Jezus, maar gaat door gedurende de hele periode van de Geest tot aan de wederkomst. Het feit dat Jezus hen de hele tijd geestelijk en fysiek ziet en het feit dat zij hem de hele tijd geestelijk mogen zien is de bron van deze grote blijdschap. Moeilijke omstandigheden, verdrukkingen, vervolgingen en vijanden kunnen deze blijdschap nooit meer wegnemen! Jezus wil dat hun blijdschap volkomen is (15:11; vgl. Handelingen 13:52). De discipelen zullen tot de Vader bidden in Jezus naam (16:23-24). De heilige Geest zal hen antwoord geven op hun vele vragen (16:19,23a) en hun gebeden verhoren (16:23b-24; vgl. 14:13-14; 15:7,16) Niet alleen behoren christenen te vragen in overeenstemming met Gods wil (1 Johannes 5:14-15), maar ook God de Vader beantwoordt gebeden in overeenstemming met zijn geopenbaarde verlossingsplan in Jezus Christus en op basis van het volbrachte verlossingswerk van Jezus. Tot nu toe hadden de discipelen in hun gebeden altijd God de Vader direct aangesproken, zonder Jezus Christus te noemen. Dat was niet verkeerd, omdat dat nog hoorde bij het tijdperk van het Oude Testament. Nu staat Jezus op het punt zijn verlossingswerk te voltooien door te sterven en op te staan. Nu breekt het tijdperk van het Nieuwe Testament aan. Nu moet er ook een verandering komen in waarom ze bidden en hoe ze bidden. Van nu af aan is bidden ‘in de naam van Jezus Christus’ bidden op grond van de verdiensten van zijn volbrachte verlossingswerk. En bidden ‘in de naam van Jezus’ is bidden in overeenstemming met zijn geopenbaarde verlossingsplan. De discipelen moeten volhardend vragen (Matteüs 7:7) en zij zullen zeker ontvangen!

Christus heeft de wereld overwonnen (16:33). ‘De wereld’ (1:9, betekenis f) probeert steeds weer om christenen eruit te werken: uit de politiek, uit het rechtsstelsel, uit plaatselijke besturen, uit verenigingen, enz. want het licht hindert de duisternis voort te woekeren (3:19-21; Matteüs 5:14-16). Maar Christus heeft de wereld overwonnen. De uitkomst is al zeker, want Christus blijft de Overwinnaar (Romeinen 8:37; Openbaring 17:14).